

ACICULA FUSCA (MONTAGU, 1803) IN DE KATHAGER BEEMDEN

door

S. Keulen

Acicula fusca behoort tot de meest zeldzame molluskensoorten van Nederland. Er zijn slechts twee vindplaatsen bekend, beide in Limburg, namelijk in Vaals en Nuth. De vindplaats in Vaals is o.a. beschreven door De Bruyne in Correspondentieblad 286 (p. 117-120). Over die van Nuth wordt in hetzelfde artikel vermeld: "wel schijnt *Acicula fusca* in de jaren '80 levend gevonden te zijn in de Kathager Beemden nabij Nuth. Het betreffende materiaal is echter nergens bewaard".

Acicula fusca is in de Kathager Beemden levend gevonden in de jaren '83 en '84. Er zijn toen circa 20 exemplaren verzameld. Het betreffende materiaal is bewaard gebleven in de collectie van de auteur. De cilindrische lichtbruine huisjes zijn vrij regelmatig gegroefd en glanzend, de top is wit. Opvallend is het zeldzaam voorkomen van vrijwel ongepigmenteerde, witte exemplaren. De huisjes bevatten vleesresten en zijn dus vers. De soort werd aangetroffen op één plaats. Het betreft een complex van graslanden van enkele hectaren groot, grotendeels begroeid met riet en hoge zeggen. Alle delen van dit grasland waar *Acicula* aangetroffen wordt zijn vochtig tot nat; ze staan het hele jaar door onder invloed van het opwellende kalk- en ijzerrijke bodemwater. De hoger gelegen delen van het grasland hebben bij het bemonsteren van de bodem slechts weinig exemplaren van *A. fusca* opgeleverd. Hier zijn de levensvoorwaarden voor de soort blijkbaar niet optimaal. In '83 en '84 is de soort op deze plaatsen, met één uitzondering, niet aangetroffen. De populatie moet dus in omvang behoorlijk zijn toegenomen. Op andere plaatsen komt *Acicula* echter veelvuldig voor in de dikke strooisellaag van een rietveld. Vooral langs een bronbeekje is de populatiedichtheid hoog. Tot enkele jaren geleden fungeerde dit bronbeekje tevens als overstort- en rioolwaterafvoer. De zandige bodem is daardoor sterk verrijkt met voedingsstoffen. Aan het oppervlak is het zand vermengd met slib en leem, hierop ligt een laag humeus strooisel. Het riet wordt er circa 2,5 meter hoog en is kruidenrijk. Nogal wat planten, zoals Bitterzoet, Brandnetel, Hop etc. wijzen op de voedselrijkdom. Daarnaast wijst het voorkomen van Overblijvend Bingelkruid op meer open en droge plaatsen op de relatief grote kalkrijkdom van het bodemwater. Het riet wordt niet gemaaid, het enige onderhoud bestaat uit het verwijderen van opslaande Elzen en Wilgen.

Naar aanleiding van het artikel van De Bruyne heb ik in november '95 de bodem langs het eerder genoemde bronbeekje op drie plaatsen opnieuw bemonsterd. De resultaten zijn weergegeven in de tabel op pagina 59. Hieruit blijkt dat *Acicula fusca* in de Kathager Beemden nog steeds volop aanwezig is. Van het gevonden materiaal zijn exemplaren opgenomen in de collecties het Nationaal Natuurhistorisch Museum in Leiden en het Zoölogisch Museum in Amsterdam, alsmede in die van R.H. de Bruyne en de schrijver.

Summary

Acicula fusca still occurs in the Kathager Beemden (Nuth, Netherlands). Shells of *A. fusca* have been send to the Nationaal Natuurhistorisch Museum (Leiden) and the Zoölogisch Museum (Amsterdam).